

Kijkvragen (en antwoorden) bij uitzendingen "13 In de oorlog"

Aflevering 1: Een Stad in Brand

1. Wie was de leider van Duitsland?

Adolf Hitler.

2. Wanneer viel Duitsland Nederland binnen?

10 mei 1940

3. Hoe verliep de aanval op Nederland?

De Duitsers hadden verwacht dat de Nederlanders zich binnen een dag zouden overgeven. Maar de aanval ging helemaal fout: Duitse parachutisten landden verkeerd en werden gevangengenomen, bruggen waren opgeblazen, en de Nederlanders vochten hard terug. Bij de Grebbeberg en Kornwerderzand werden de Duitsers lange tijd tegengehouden.

4. Hoe lang heeft de verovering van Nederland geduurd?

5 dagen (10 – 15 mei 1940)

5. Waarom gaf het Nederlandse leger zich over?

De Duitse luchtmacht bombardeerde Rotterdam; Duitsland dreigde vervolgens met het bombarderen van meer steden als de Nederlanders zich niet overgaven.

Aflevering 2: Bezetting

6: Wat waren de eerste vormen van verzet?

Het leggen van bloemen bij monumenten, het dragen van een speldje van koningin Wilhelmina (uit een dubbeltje gezaagd), het vieren van de verjaardagen van de Koninklijke familie.

7. Wat was de oorzaak van de Februaristaking?

Een groep NSB'ers was in elkaar waren geslagen door een groep Joden en Nederlanders. De Duitsers en NSB'ers voerden vervolgens een razzia uit, waarbij meer dan 600 Joden werden opgepakt en op transport gezet naar het concentratiekamp. Als protest werd een staking georganiseerd, die al gauw het hele verkeer in Nederland plat legde.

8. Hoe zorgden de Duitsers ervoor dat levensmiddelen en eten zo eerlijk mogelijk werden verdeeld?

Door het uitgeven van voedselbonnen.

9. Welke uitvindingen werden gedaan omdat er niet genoeg brandstof was?

Men maakte een kachelkje op- of in de auto, zodat men hout, turf of kolen kon branden, waarop de auto vervolgens reed.

10. Britse vliegtuigen vlogen 's nachts over Nederland om Duitsland te bombarderen; wat moesten de Nederlanders doen om dit tegen te gaan?

's Nachts moesten alle lampen uit en moesten de ramen worden afgeplakt.

Aflevering 3: NSB

11. Wat betekent NSB?

Nationaal-Socialistische Beweging

12. Wie was de leider van de NSB?

Anton Mussert.

13. Hoe heette de jeugdbeweging van de NSB?

De Jeugdstorm.

14. Noem enkele overeenkomsten tussen de NSB en de Duitse Nazi-partij:

De vlag van de NSB heeft ook de kleuren rood en zwart ("Bloed en Bodem");
de leden van de NSB droegen ook uniformen en liepen in parades;
de leden van de NSB kenden ook een eigen groet (de Nazi-groet, met de roep "Hou Zee").

15. Wanneer sloegen de NSB'ers op de vlucht?

Op "Dolle Dinsdag" (5 september 1944); het gerucht ging dat de Geallieerden binnen enkele dagen Nederland zouden bevrijden. Daarop sloegen de NSB'ers op de vlucht.

Aflevering 4: Engeland

16. Wat deed de Nederlandse koningin Wilhelmina en haar regering?

Zij vluchtten naar Engeland. Later ging de koninklijke familie naar Canada omdat het daar veiliger was.

17. Waarom werden duizenden kinderen uit Londen ondergebracht op het Engelse platteland?

In Londen zelf was het onveilig omdat de stad bijna dagelijks werd gebombardeerd. Men was bang dat Duitsland Engeland zou aanvallen.

18. Waarom was het gevaarlijk om naar Engeland te gaan?

Engeland lag ver weg (200 kilometer); het was gevaarlijk op zee. Bovendien voeren overal Duitse patrouilleboten.

19. Wie was de minister-president van Groot-Brittannië?

Winston Churchill.

20. Wat deden de meeste "Engelandvaarders" uiteindelijk in Engeland?

Ze namen dienst in de Britse luchtmacht (RAF), de Britse marine, of in het Nederlandse leger dat daar was opgericht, de "Prinses Irene Brigade".

Aflevering 5: Verraad en Verzet

21. Noem een aantal dingen die door de Duitsers werden verboden:

Jazzmuziek, omdat het "door negers wordt gemaakt";
Sommige boeken, zoals "Dik Trom", omdat ze tegen de Duitsers zouden zijn;
Schilderijen en kunst die niet "echt lijken" zoals van Picasso of Van Gogh;
Radio's, omdat de mensen naar verboden zenders gingen luisteren (Radio Oranje, de BBC).

22. Waar staat de letter "V" voor?

Voor "Victorie", 'overwinning', de overwinning op de Duitsers.

23. Welke kranten, die tegenwoordig nog bestaan, zijn in de Tweede Wereldoorlog illegaal ontstaan?

"Het Parool", "Vrij Nederland".

24. Waar worden de opgepakte verzetslieden gevangengehouden?

De strafgevangenis van Scheveningen.

25. Wat is er tijdens de oorlog op de Waalsdorper Vlakte gebeurd?

Op de Waalsdorper Vlakte bij Scheveningen zijn honderden verzetsmensen doodgeschoten. Elk jaar worden die hier herdacht op 4 mei (Dodenderdenking).

Aflevering 6: Joden

26. Hoeveel Joden woonden er in Nederland aan het begin van de oorlog?

Ongeveer 144.000; aan het einde van de oorlog waren er nog 42.000 over.

27. Op welke manier moesten Joden zichtbaar zijn in het openbaar?

Elke Jood moest op zijn / haar kleding een zogenaamde "Jodenster" dragen.

28. Waar mochten Joden niet meer komen?

Zwembaden, dierentuinen, parken en bioscopen; later moesten ze zelfs in een aparte wijk gaan wonen.

29. Wat is een razzia?

Het willekeurig arresteren van grote groepen mensen; de Duitsers zetten een straat of wijk af en arresteerden iedereen die ze tegenkwamen. Deze mensen werden dan op transport gezet.

30. "Het Achterhuis" is een beroemd geworden dagboek over een Joods meisje en haar familie die moesten onderduiken; hoe heette de schrijfster?

Anne Frank.

Aflevering 7: Gewapend Verzet

31. Waar lijdten de Duitsers hun eerste nederlagen tijdens de 2^e Wereldoorlog?

In Noord-Afrika (Slag om El-Alamein) en Rusland (Slag om Stalingrad).

32. Waarom gingen veel Nederlandse mannen vanaf 1943 onderduiken?

Omdat ze anders gedwongen moesten werken in Duitsland; een half miljoen mannen werden gedwongen om te werken in Duitse fabrieken.

33. Al die onderduikers moesten ook eten krijgen, of nieuwe identiteitspapieren. Hoe kwamen ze daaraan?

De leden van het verzet vervalsten massaal identiteitspapieren, paspoorten en andere papieren; ook maakten ze voedselbonnen na. Maar het was makkelijker om deze te stelen. Het verzet overviel dan ook regelmatig kantoren om aan bonnen en papieren te komen.

34. Hoe komt het verzet aan wapens en ander materiaal?

Wapens en dergelijke worden vanuit Engeland gestuurd. Deze spullen moeten 's nachts worden gedropt vanuit een vliegtuig.

35. Het verzet heeft enkele tientallen mensen die met de Duitsers samenwerken vermoordt. Hoe reageren de Duitsers hierop?

De Duitsers slaan hard terug; rond de plek van de aanslag worden huizen verbrand en worden willekeurige burgers doodgeschoten. De bedoeling is om de mensen bang te maken zodat ze zich niet verzetten tegen de Duitse bezetting.

Aflevering 8: vernietiging

36. Hoe heet het doorgangskamp waar de Joden eerst worden opgevangen voordat ze naar het Oosten worden gestuurd?

Westerbork.

37. Het doorgangskamp lijkt op een klein dorp, waar het leven 'normaal' doorgaat. Waaruit blijkt dit?

In het kamp wordt gewerkt, er wordt metaal verwerkt; er is een wasserette en een kleermakerij; ook is er een theater en een orkest.

38. Hoe heet het grootste en meest beruchte vernietigingskamp dat de Nazi's hebben gebouwd?

Auschwitz-Birkenau; het ligt naast het dorpje Oswiencim in Polen.

39. Hoeveel mensen zijn er in Auschwitz vermoord?

1,5 miljoen.

40. Wat proberen de Nazi's op het einde van de oorlog te doen met de concentratiekampen?

De Nazi's willen de bewijzen van de massamoord vernietigen; ze blazen de kampen op en vermoorden de laatste gevangenen. Dit lukt niet altijd, zodat de Geallieerde troepen overal concentratiekampen met overlevenden vinden.

Aflevering 9: Arnhem

41. Om de Geallieerden tegen te houden bouwden de Duitsers een verdedigingswal langs de kust van West-Europa; hoe noemden ze deze verdediging?

De "Atlantikwall".

42. Waar landden de Geallieerde soldaten op 6 juni 1944?

Op de kust van Normandië; honderdduizenden soldaten landden in Noord-Frankrijk. De dag van de invasie wordt "D-Day" genoemd ("Decision Day", de "Beslissende Dag").

43. Wat was het doel van de aanval op Arnhem in 1944?

De Geallieerden wilden de bruggen over de Maas, Waal en Rijn in handen krijgen, om zo snel naar het Ruhrgebied te kunnen, waar de Duitse oorlogsfabrieken stonden.

44. Wat was het aanvalsplan van de Geallieerden?

Er zouden 35.000 parachutisten landden rond Arnhem en Nijmegen om de bruggen te veroveren, terwijl tanks en soldaten snel vanuit België zouden oprukken naar Arnhem en Nijmegen en zich bij de parachutisten zouden aansluiten.

45. Wat was het gevolg van de Slag om Arnhem?

De parachutisten moesten zich terugtrekken, terwijl de Geallieerde tanks werden tegengehouden. De Slag om Arnhem was mislukt. De bevolking van Arnhem moest de stad verlaten. Het zou nog maanden duren voordat Arnhem door de Geallieerden werd bevrijd.

Aflevering 10: Hongerwinter

46. Van wat maakten sommige mensen hun eten in de hongerwinter?

Van tulpenbollen of suikerbieten.

47. In de stad was bijna geen eten meer te vinden; waar haalden de mensen eten vandaan?

Ze liepen elke dag naar het platteland om daar eten te halen bij de boeren. Ze kochten eten of ruilden sieraden voor eten.

48. waarom waren meestal de vrouwen op pad in de hongertocht?

Omdat de mannen opgepakt konden worden als ze op straat liepen; ze werden dan naar Duitsland gestuurd om daar te werken.

49. Wanneer dropten de Engelsen voedselpakketten?

Eind april 1945.

50. Hoeveel mensen zijn er ongeveer omgekomen in de Hongerwinter?

Meer dan 15.000 mensen zijn van de honger omgekomen.

Aflevering 11: Indië

51. Hoelang was Indonesië een kolonie van Nederland?

Ruim 300 jaar.

52. Gevangenen en dwangarbeiders moesten een spoorlijn bouwen door het oerwoud van Birma en Thailand; hoe wordt deze spoorlijn ook wel genoemd?

Het Dodenspoor; men zegt dat er zoveel mannen zijn gestorven tijdens het bouwen dat er onder elke biels wel een dode ligt.

53. De Japanners beloofden de Indonesiërs veel; wat beloofden ze bijvoorbeeld?

Ze zouden hun land zelf mogen besturen;
Ze zouden hun eigen taal mogen spreken;
de hoofdstad Batavia zou weer Jakarta heten.

54. Welk geheim wapen zetten de Amerikanen in tegen de Japanners om de oorlog te beëindigen?

De Atoombom. Er worden 2 bommen gegooid, op Hiroshima en Nagasaki; de verwoesting is zo groot dat de Japanse regering besluit om zich over te geven.

55. Als de oorlog is afgelopen stuurt Nederland 100.000 soldaten; waarom doet Nederland dat?

In Indonesië is een nationalistische beweging ontstaan die wil dat Indonesië onafhankelijk wordt. Om Indië voor Nederland te behouden worden de soldaten gestuurd. Het gevolg is dat er vier jaar oorlog wordt gevoerd. Uiteindelijk wordt Indonesië onafhankelijk.

Aflevering 12: Bevrijding

56. Veel Duitse soldaten hopen dat ze door de “Wonderwapens” nog kunnen winnen. Met welk wonderwapen wordt Groot-Brittannië gebombardeerd?

De V1 en V2-raketten.

57. Hoe eindigde de oorlog in Europa?

Eind april 1945 veroverden de Russen de Duitse hoofdstad Berlijn. Hitler pleegde op 30 april zelfmoord. Op 9 mei besloot de Duitse regering om zich volledig over te geven; op dat moment was bijna heel Duitsland veroverd door de Geallieerde troepen.

58. Wat gebeurde er met NSB'ers en meisjes die Duitse soldatenwaren omgegaan?

Na 5 jaar bezetting nam de Nederlandse bevolking wraak. ‘Landverraders’ en “moffenhoeren” werden opgepakt en hard aangepakt; ze werden vernederd en geslagen, de meisjes werden bijvoorbeeld kaalgeschoren en met verf beklad.

59. Wanneer gaven de Duitsers in Nederland zich over?

Op 5 mei 1945.

60. Wanneer is Bevrijdingsdag?

Bevrijdingsdag vieren we op 5 mei; we vieren dat Nederland op 5 mei 1945 werd bevrijd, en dat we in een vrij land leven.

Aflevering 13: Na de Oorlog

61. Er lagen na de oorlog nog miljoenen onontplofte bommen en mijnen in Nederland; wie moesten die opruimen?

Duitse krijgsgevangenen; die hadden die mijnen immers “zelf neergelegd”.

62. Wat gebeurde er na de oorlog met de NSB'ers?

Deze werden gearresteerd; ze werden gevangengezet in kampen. De leiders werden doodgeschoten.

63. Na de oorlog waren er duizenden vluchtelingen. Hoe hielp het Rode Kruis?

Het Rode Kruis hielp om vermiste familieleden op te sporen.

64. Indonesië wordt in 1949 onafhankelijk; wat gebeurt er met honderdduizend Nederlanders en Indiërs?

Zij moeten Indonesië verlaten en komen in Nederland wonen.

65. Waar vindt elk jaar op 4 mei de Nationale Dodenherdenking plaats?

Bij het Nationaal Monument op de Dam in Amsterdam.